

Nordirlands skæbne - en historisk tragedie

Af Peter Wulff Kari

Journalist Peter Wulf Kaari skriver om den historiske baggrund for den social-politiske religionskrig i Nordirland.

Da Danmarks Radios korrespondent i London, Jørgen Flindt Pedersen, forleden rejste fra London til Belfast, fik han af en medpassager i flyet det råd at stille uret 300 år tilbage.

Det er forudsætningen for at forstå, hvad der foregår i Nordirland i dag.

Den skæbne, der har ramt Nordirland, har forudsætninger så langt tilbage i tiden som i år 432 og måske endnu før. I år 432 blev Irland kristnet af apostlen St. Patrick.

Omkring 1200 år senere kom protestantismen til Irland. Den blev indført af englænderne. Det var fejlen. Ierne har siden det lykkedes Kong Henry II i 1172 at lægge Irland ind under England aldrig accepteret den engelske indflydelse.

Irland har en storhedstid, en katolsk storhedstid at se tilbage til. Der bor lidt færre på Irland end i Danmark. I republikken Eire bor 3 millioner mennesker, Ulster (Nordirland) har 1,5 mill. indbyggere.

Mens 95 pct. af befolkningen i Eire er katolikker, er der kun 35 pct. i Ulster. De 65 pct. er protestanter. De fleste er irere, der flygtede til Ulster i begyndelsen af dette århundrede, men en del er også indvandrere fra England.

Uroen i Ulster betegnes ofte som en religionskrig. I virkeligheden er religionsspørgsmålet kun indirekte årsag. Hadet genoplussede, da katolikker fandt den politiske, økonomiske og sociale undertrykkelse øvet af protestanter, havde været længe nok. Tidligt luftedes tanken om en genforening med Eire. Derved følte protestanter-flertallet deres position truet. Ekstremister på begge sider udnyttede situationen, som i dag bedst kan betegnes som en partisan-krig.

I kampen har begge parter stolt klynget sig

til deres forfædres sejr over modparten. Store historiske dage fejres med optog i gaderne. Historien spiller en afgørende rolle i kulisserne i det nordirske spil.

Det må være tale om hele øens historie for hverken i fortid eller nutid kan man udskille Ulster som en enhed, uafhængig af resten af Irland. Det er kun 50 år siden, der blev trukket en grænse mellem Ulster og resten af Irland. Det var i forbindelse med Eires selvstændighed. Ulster forblev en del af Storbritannien - den del, protestanterne på hele øen søgte til for ikke at blive religiøst mindretal i det katolsk-dominerede Eire.

Grænsen mellem Ulster og Eire er for mange kun en streg, der eksisterer på landkortet. Flertallet i syd og mindretallet i nord ser den helst fjernet hurtigst muligt.

Flertallet i nord er fortsat modstandere af Irlands genforening. Årsagen er samme som ovenfor skitseret: Man vil hellere være flertal i et lille land end mindretal i et stort.

Irlands glansperiode faldt fra Patricks ankomst år 432 til vikingerne kom - omkring 400 år senere. I den periode var de irske klostre centrum for vest-europæisk kultur. Missionærer fra Irland arbejdede i adskillige lande i Europa. Senere har udvandrere fra Irland - flygtninge fra fattigdom og religionskrig - præget lande og sågar hele verden. Således har Irland leveret USA 10 præsidenter.

Irland har siden tidernes morgen været en urolig ø. I glansperioden rasede stammekrigene overalt - bortset fra inden for klostermurene. I vikingetiden herskede der nogenlunde ro i den del af øen, der blev styret af vikingekongen i Dublin. Men på andre dele af øen krigede man videre. Mangel på irsk sammenhold var givet den vigtigste årsag til at Henry II i 1172 kunne lægge øen ind under England.

Ierne har aldrig været begejstret for det en-

gelske overherredømme. Tværtimod. Alt nyt fra England blev afvist, irerne forstod, at hvis de bøjede sig, betød det fuldstændig accept af overherredømmet.

Således også med protestantismen, Edward VI forsøgte at indføre på Irland. Den katolske tro var blevet den kraft der bandt irerne sammen hvor stammesystemet havde splittet. En ny religion fra England kunne ikke accepteres, lige så lidt som englændernes tilstedeværelse på Irland kunne accepteres.

En serie blodige opgør fulgte. Oprørerne blev blodigt slået af kongens mænd. Kirke- og klostergods blev beslaglagt og givet til englændere, kongen ville belønne.

I Ulster - de seks nordligste provinser - indvandrede presbyterianere fra England og Skotland. Især i dette område af Irland slog protestanterne sig ned. Efter blodige slag i 1641 - med Comwell som sejrherre - blev store landområder i nord fordelt mellem engelske soldater og købmænd fra London.

Undertrykkelsen syntes fuldstændig, men i 1688 rejste katolikkerne sig til det, der foreløbigt skulle blive det endelige opgør. Det er minderne fra denne sidste store religionskrig, der fremfor alt huskes i Ulster i dag og som sætter sindene i kog. Begge parter husker og fejrer deres sejr i denne krig. Begge parter marcherer for at mindes sejrene. Katolikkerne husker belejringen af Londonderry, protestanterne i første række William af Oranien's sejr over Jacob II i slaget ved Boyne i 1690. Jacob II var blevet afsat som konge, fordi han imod loven havde tildelt katolikker embeder. Slaget ved Boyne fandt sted 12. juli og dagen fejres hvert år med store optog overalt i Ulster. Med trommer og protestantiske hymner marcherer to tredjedele af den nordirske befolkning, iklædt søndagstøj, bowler-hatte, hvide handsker og orange skært til minde om kong William, der tilhørte slægten Oranien.

Katolikkerne blev drevet på flugt i 1690. De havde ingen leder, ingen borgerrettigheder og næsten ingen ejendomsret. Deres religion måtte de dyrke i det skjulte. Irland var i hænderne på et protestantisk oligarki, undertrykkelsen var fuldstændig.

De følgende år var i nogen grad præget af spredte religiøse oprør, der imidlertid næsten altid omgående blev slået ned med hård hånd. Først i 1796 havde irerne igen kræfter til samlet

modstand. Det var det såkaldte irske oprør, der imidlertid også blev nedkæmpet ret hurtigt.

I 1801 kom Irland i union med England. William Pitt havde opløst parlamentet i Dublin. I stedet blev Irland repræsenteret i parlamentet i London. Først i 1829 kom den første katolik i Underhuset.

Efter Gladstones mislykkede forsøg på at give Irland selvstyre i 1886 blev loven om selvstyre kongeligt godkendt i 1914, men den blev ikke gennemført på grund af krigen, hvor mange irske frivillige deltog på engelsk side.

Udsættelsen af lovens gennemførelse gav protestanterne i Ulster tid til at organisere en frivillig hær, der skulle hindre løsrivelsen fra England. Efterkommere af indvandrere fra Skotland og England - antallet af dem var nu så stort, at de var i flertal i Ulster, engang den mest irske del af Irland - frygtede at komme under katolsk styre. Samtidig rustede Sinn Fein - den katolske selvstyrebevægelse - og i påsken 1916 gik katolikkerne til aktion. Men de tabte den egentlige krig og lederne blev henrettet. Kun Eamon de Valera, senere Eires præsident, slap fri.

Irsk undergrundsstyrke fortsatte imidlertid kampen imod englænderne. Dengang som nu viste irerne, at de er dygtige guerilla-soldater. I 1921 blev den fredsaftale undertegnet, der delte Irland i to: Eire som fik selvstyre, og Ulster der blev under britisk krone.

Flertallet i Sinn Fein vedtog traktaten, men de Valera og hans gruppe fortsatte kampen i endnu to år. Uenigheden i Sinn Fein medførte i 1927 dannelsen af partiet Fianna Fail, der i 1932 med de Valera i spidsen overtog regeringsmagten. Fianna Fails program er fuld selvstændighed for hele Irland.

Dagens strid i Ulster har rødder i århundreders krige mellem protestanter og katolikker og i delingen af Irland.

Årsagen til dagens strid i Ulster er således i første række katolikkers identificering af protestanterne som undertrykkere. Og protestanterne har gennem social og politisk diskriminering reafærdiggjort katolikernes opfattelse.

Historien har lært ireren, at alt engelsk er ondt. Beviserne kan han hente i mængder af episoder siden 1172. Protestantismen blev forsøgt påtvunget irerne af englænderne - og i dag er det protestanter med det engelske flag i deres vinduer, der undertrykker katolikkerne i Ulster.

